

परदेशी

नेपाली वार्षिक साहित्यिक पत्रिका

Chakrabarty
Principal
Kalipada Ghosh Tarai Mahavidyalaya
PRINCIPAL
Kalipada Ghosh Tarai
Mahavidyalaya
Bagdogra

वर्ष २५

अङ्क १९

जुलाई २०२२

संरक्षक : सन्तोष राई / दिनेश शेर्पा

सम्पादक : विकास कार्की

सम्पादन सहयोगी : अशोक प्रशान्त

अतिथि सम्पादक : डा. राजकुमार छेत्री / राजा पुनियानी

सहसम्पादक : दावा स्याङ्बो / सचिन खवास 'प्रयास'

कानुनी सल्लाहकार : आनन्द भण्डारी

कलकत्ता उच्च न्यायालय

व्यवस्थापक : महेन्द्र मुखिया

आवरण : समिक चक्रवर्ती

फोटो : राजेन मोक्तान

अक्षर संयोजन : लक्ष्मीप्रसाद गुरागाई, सुकना, दार्जीलिङ।

प्रकाशक :

अगमसिंह गिरी संस्थान

सलुवा, पश्चिम मेदिनीपुर (पश्चिम बङ्गाल)

मुद्रण : शान्ति मुद्रण, ३२/३ पटुवातला लेन, कोलकाता।

मूल्य : भा.रु. ५००/-; ने.रु. ८००/-

माथि उल्लेखित पदहरू सम्पूर्ण अवैतनिक र अव्यावसायिक हुन्। रचनाकारको रचनासित सम्पादक मण्डली सहमत नरहनु पनि सक्छ। कुनै कानुनी विवाद भएमा न्याय क्षेत्र कलकत्ता रहनेछ।

परदेशी (वर्ष २५, अङ्क १९, जुलाई २०२२)

१

Chakrabarty
Principal

Kalipada Ghosh Tarai Mahavidyalaya

PRINCIPAL
Kalipada Ghosh Tarai
Mahavidyalaya
Ragdogra

अगमसिंह गिरी संस्थान

सलुवा, पश्चिम मेदिनीपुर

पञ्जीकरण सङ्ख्या : S/1L-680-2000

सभापति : तिलक राई 'दुमी'

सहसभापति : तेजकुमार शर्मा

मूलसचिव : बिकास कार्की

सचिव : सचिन खवास

कोषाध्यक्ष : वीरबल राई

सह-कोषाध्यक्ष : लाक्पा तामाङ

कार्यकारिणी समिति :

१. दावा स्याङ्बो, २. महेन्द्र मुखिया, ३. राजु नयपाल, ४. पदम गुरुङ, ५. एगाराज राई,
६. प्रेम तामाङ, ७. विशाल तामाङ, ८. कमल विश्व, ९. पुष्पल श्रेष्ठ।

सल्लाहकारवर्ग :

१. सन्तोष राई (सिलगढी), २. विजय मोक्तान (सालबारी, सिलगढी),
३. दिनेश शेर्पा (कालेबुङ), ४. लाक्पा शेर्पा (कालेबुङ), ५. संजीव गुरुङ (कलकत्ता)।

सदस्यहरू :

पवन राई, नोर्देन लेप्चा, गिरिराज राई, बलबहादुर तामाङ, पदम सुब्बा, अरुण छेत्री, रामु शर्मा, कपिल सुब्बा, योगेन्द्र घिमिरे, नारायण कोइराला, निर्मल कोइराला, प्रशान्त गुरुङ, स्वस्तिका तामाङ, सुवास छेत्री, सन्याल (बन्टी थापा), सानु गुरुङ, मोहन लामा, सुरक्षा राई (दार्जीलिङ), उर्गेन भोटिया, जयराज राई, रवीन्द्र सुब्बा, राजेन राई, राणु कुमार राणा, अजित प्रधान, प्रदीप छेत्री, तिलक छेत्री, अशोक राई, कुमुद प्रधान, शेखर छेत्री, तिलक कुमार राई, शशी छेत्री, टिकाराम राई, मोहन छेत्री, उर्गेन छिरिङ मोक्तान, गोपाल छेत्री, मिलन प्रधान, मित्र घले।

२१.	नरबहादुर दाहालका कथामा लोकतत्त्व - दीप	
२२.	अतीत सम्झिदै 'धी आँखा कहिल्यै ओभाएनन्'... - देवराज शर्मा	१९८
२३.	नरबहादुर दाहालको साहित्यालोचना... - डा. राजकुमार छेत्री	२२१
२४.	नरबहादुर दाहालका नियन्त्राहरूमा जाती... - प्रा. मेघनाथ छेत्री	२२१
२५.	'उन्माद'का छालहरूसित हेलिँदै जाँदा - हस्त नेचाली	२३६
२६.	नरबहादुर दाहालको 'करुणा' कथाको... - लता खनाल	२४०
२७.	साहित्य स्रष्टाहरूका अनुरागीको दृष्टिमा... - डी.एस. बमजन	२५२
२८.	साहित्यकार नरबहादुर दाहाल बालसाहित्यमा - कमला तामाङ	२५७
२९.	दाहालकृत इन्द्रेणी र फ्यान्टेसी - दिपेन तामाङ	२६६
३०.	जातीय योद्धाका रूपमा साहित्यकार नरबहादुर... - बबिता मादेन	२७२
३१.	नेपालका साहित्यकारहरूसँग नरबहादुर दाहाल - खग गुरागाई	२७५
		२७९

खण्ड (ख) व्यक्तित्व/कृतित्व

३२.	दाहाल सर - जीवन्त सृजनशील व्यक्तित्व - पी. अर्जुन	२९१
३३.	लेखकलाई उसको योगदानभरिको स्थान... - कालूसिंह रनपहेंली	२९४
३४.	दाहाल सरलाई मेरो सम्मान - थीरूप्रसाद नेपाल	३०६
३५.	श्रद्धेय गुरु नरबहादुर दाइ र म : केही भित्री कुरा - ज्ञान सुतार	३१०
३६.	दाहाल सरसितको संसर्गता सन्दर्भका... - खड्कराज गिरी	३१५
३७.	नेपाल बाहिरका नेपाली साहित्यकार... - अविनाश श्रेष्ठ	३२२
३८.	बहुआयामिक व्यक्तित्व नरबहादुर दाहाल... - जीवन लावर	३२७
३९.	सम्झनामा नरबहादुर दाहाल - देव भण्डारी	३३६
४०.	मैले चिनेका नरबहादुर दाहाल - राजेन्द्र भण्डारी	३३९
४१.	सबैका प्यारा चिरहरित कवि - विचन्द्र	३४५
४२.	शुभदर्शिनीमा साहित्यिकद्वय - मुन्नु गौतम	३४९
४३.	नरबहादुर दाहालको साहित्यिक यात्रा - स्नेहलता राई	३५२

शिक्षण विश्वविद्यालयबाट नेपालीमा विद्यावारिधि गर्ने दिपेन
तामाङले साहित्यमा कवितासित प्रवेश गरेका हुन्।
पहिलो कविता सङ्ग्रह 'इच्छावृत्ति' सन् २०११
प्रकाशित भएको हो। त्यसपछि सन् २०२१-मा
निबन्ध सङ्ग्रह 'दृष्टिभेद' सार्वजनिक भयो। उनको नवीनतम
कृति 'बाल साहित्यको सैद्धान्तिक पक्ष' (सन् २०२१) हो।
उनका शोधमूलक लेखहरू पनि विभिन्न पत्र-पत्रिकाहरूमा
प्रकाशित छन्। हाल उनी दार्जीलिङ सरकारी महाविद्यालयमा
शिक्षण पेशामा कार्यरत छन्।

Chakrabarty
Principal
Kalipada Ghosh Tarai Mahavidyalaya
PRINCIPAL
Kalipada Ghosh Tarai
Mahavidyalaya
Bagdogra

■ दिपेन तामाङ
दार्जीलिङ।

दाहालकृत इन्द्रेणी र फ्यान्टेसी

नरबहादुर दाहालकृत इन्द्रेणी शीर्षक रचनाको गर्भ के होला? यो सर्जकबाटै कुनै दिन सुन्न पाउँला। सन् सत्तरको दशकबाट यो रचनाको धुन दार्जीलिङका बालकहरूका कानमा पसेर मनमा छपेक बसेको हो। यसभित्र अन्तर्निहित ध्वनि, ताल र लय नै यसको कालजयी हुने पक्ष हुन्।

बङ्गाल सरकारको शिक्षा विभागबाट प्रकाशित हुने पाठ्यपुस्तकमा छापिएकोले यो रचना बाल-साहित्यको सैद्धान्तिक पक्षसँग कतिको समवर्तीमा छ? जिज्ञासा थाँतीमै छ। पाठ्यपुस्तकको सीमा-साँधदेखि बाहिर उभ्याउँदा यो रचना भारतीय नेपाली बाल-साहित्यको सन्दर्भमा कोसेढुङ्गा ठहरिएला। लोकप्रियता यसको मुख्य विशेषता। फ्यान्टेसी यसको सम्भाव्य-असम्भाव्य संसारको सिर्जना।

फ्यान्टेसी शब्द युनानी शब्द फ्यान्टेसियाबाट निर्माण भएको हो। फ्यान्टेसिया शब्दले मानवीय त्यो क्षमतालाई बुझाउँछ, जसले सम्भाव्य संसारको सिर्जना गर्दछ अथवा यसले मानवीय वृत्तिको सम्भाव्य विलक्षणतालाई इङ्गित गर्दछ। यही अभिप्रायमा सर्जकहरू फ्यान्टेसिक साहित्य सिर्जना गर्दछन्। यस अर्थमा दाहालको उक्त रचना एक फ्यान्टेसिक रचनाको रूपमा देखिन्छ, जहाँ उनले असम्भाव्य यथार्थलाई सम्भाव्यतर्फ विचरित गराएका छन्। यसो गर्नामा सर्जकका मनोलोकमा कुन कुरोको जोड हुन्छ? अथवा सर्जकमा कल्पनालोकको चित्र निर्माण गर्ने आधार के हुन्छ? जस्ता प्राथमिक जिज्ञासाहरू बाहिरिन आउँछन्। त्यसबेला बुझ्नुपर्छ यो फ्यान्टेसी व्यक्तिको मनोलोकसँग सम्बन्धित विषय हो। मनोलोक मनोविज्ञानसँग

२७२

परदेशी (वर्ष २५ अङ्क ११ जनवरी २०२२)